

זכר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

חג הפסח תשפ"ה שנה י | גליון מס' 577

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

את פתח לו

שאינו מבין את חשיבות הענין ואם מחמת אי נעימות, ועליה, המבין את חשיבות האמן, מטלת החובה: "את פתח לו!" הקדש מזמנה ועמד והצע לו: "יהודי יקר! אשמח לענות אמן אחר ברכותיה!"

בליל הסדר אנו מוסיפים בקשת "הרחמן" יהודית: "הרחמן הוא יגחילנו ליום שכלו טוב יום שכלו ארץ יום שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה ויהי חלקנו עמהם". כאשר אנו מבקשים שיהיה חלקנו עם הצדיקים לעתיד לבוא, עלינו לזכר כי הדרך לזכות לכך היא בעגית אמן, וכדברי חכמים (שבת קט"ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחים לו שערי גן עדן". אפשר לומר שלכך גם מרמזות המלים "את פתח לו": המזכה את מי שאינו יודע לשאל בעגית אמן, פותח בפניו שערי גן עדן.

זהו צו השעה! בכל בית כנסת, בכל מנין, חייב לקום איש אמונים, אוהב מצוות, שלא יעמד מנגד. אדם שמבין את גדל השעה, נוטל אחריות ומחולל מהפכה יומיומית בבית הכנסת שבו הוא מתפלל. אדם שאינו מחריש אלא מקים קול של עגית אמן, דורש את כבודה ויוצר שנוי מעצמה של איש אחד!

קורא יקר! אל תתעלם! גם אתה יכול! התחל עוד היום במשימה והצטרף לסגל הנבחר של אנשי אמונים, חליה בשרשרת ארפה של צדיקים שומרי אמונים מדורי דורות, אשר הקדישו מזמנם מדי בקר לעגית אמן, והאירו את סביבותיהם באור האמונה.

הצעד הזה לבטח ישנה את חייך לטובה ויהפך אותם לחי שליוחות נעלים ומלאי ספוק. את חיייהם של רבים הוא כבר שנה, הם כבר זכו למהפכות-ישועה מפלאות בכל תחום, ברוחניות ובגשמיות. גם אתה ראוי לכך!

בקריתא "את פתח לו!"
שבת שלום ופסח כשר ושמח,

278 213 ממונה

הסבה למצוקת הזמן היא מפניו שאיך משקיע מזמנה לעגית אמן? הלא יהיה הק' כותב (וילך רפה ב) ששפע טובה וברכה באים לעולם בזכות עגית אמן, ואם כן, המשקיע מזמנו בעגית אמן, ללא ספק נחסכות לו שעות רבות בעסוקים אחרים.

חשבתי למצא רמז לכך בדברי חכמים שאמרו (ברכות מז א): "כל המאריך באמן - מאריכים לו ימיו ושנותיו". מדוע כפלו חכמים בלשונם, גם "ימיו" וגם "שנותיו"? האם אין "ימיו" בכלל "שנותיו"? אלא, רמזו לנו בזאת כי כל המשקיע מזמנו לעגית אמן - "המאריך באמן", מאריכים לו לא רק את שנותיו, אלא אף את ימיו. הזמן שהוא משקיע בעגית אמן, חוסך לו זמן יקר שהוא נאלץ להשקיע בטרדות הזמן.

בשולי הדברים אציין שבחסד ה' זכיתי כבר רבות בשנים, לשרת בקדש מדי בקר דבר יום ביומו, בעגית אמן אחר המתפללים. זוכה אני לעמד בכל יום שעות ארכות על משמרת, ולהשלים את ברכות המתפללים בעגית אמן. זכות אמת גדולה ונשגבה נפלה בחלקי, ואין בפני מלים להודות לבורא על שזכני לכך.

על מעלתו של המקדיש מזמנו לעגית אמן נתן אף למצא רמז נפלא בהגדה של פסח. בסדר ההגדה אנו קוראים על ארבעת הבנים, וכיצד יש לספר להם את ספור יציאת מצרים. לכל אחד משלשת הבנים הראשונים נתנת תשובה בהתאם לשאלתו, אך ביחס לאחרון שבהם "שאינו יודע לשאל", מורה בעל ההגדה: "את פתח לו" - אל תמתין שישאל, אלא עמד מיזמתך וספר לו את ספור האמונה של העם היהודי לדורותיו - ספור יציאת מצרים.

אף לגבי אמירת ברכות השחר בחברותא, יש מי "שאינו יודע לשאל" - אם מפני

אחד ממכרי הגיע לאחרונה לבקור בארץ ישראל, וכשחזר שתף אותי בחוויה מיוחדת שעברה עליו. כאשר הגיע לבית הכנסת שבו הוא רגיל להתפלל בבקוריו בארץ, הפתע לראות כי המתפללים מתיצבים עשר דקות לפני תחלת התפלה, כדי לומר ברכות השחר בחברותא. בבקוריו הקודמים, בתחלת התפלה בקשי היה מנין, ואלו עכשו התגלה לנגד עיניו מהפך של ממש.

הוא התבונן ימינה ושמאלה, וחפש גם הוא לפני מי לומר את ברכותיו, ופתאום... מפנת בית הכנסת מתקרב אליו יהודי יקר בצעדים מהירים, פניו מאירות ומחייכות, והוא מציג לו באדיבות: "אשמח לענות אמן אחר ברכותיה!"

לאחר התפלה ברר אצל אחד המתפללים את הסבה לשנוי, והלה הסביר לו לתדהמתו כי המהפך כלו אינו אלא מכחו של יהודי אחד אשר לקח על עצמו לעורר את ענין אמירת ברכות השחר בחברותא. אותו יהודי נגש לאנשים ובקשם לומר בפניו את ברכות השחר ואט אט, איש אחר רעהו, החלו המתפללים להקדים ולומר ברכות השחר. איש אחד שחולל מהפכה בבית מדרשו!

אמנם בעבורי לא היה בדבריו חדוש, כי בחסד ה' אני מרבה לשמע ספורים נפלאים שפאלו, אולם זה עורר אותי לשוב ולכתב על הענין.

תאורו של ידידי ממחיש את מעלתם ואת השפעתם העצומה של אותם יהודים יקרים המקדישים מזמנם לענות אמן אחר המתפללים. אף אחד לא יטיל ספק בכך שזו זכות נפלאה מאין כמוה, הכל יסכימו שעגית אמן היא מן "הדברים העומדים ברומם של עולם", ואולם עדין "בני אדם מזלזלים בה".

לאדם שטען באזני כי גם כך הבקרים צפופים ועמוסים, ואין הוא מסגל לטל על עצמו מטלה נוספת, השבתי "היא הנותנת, אולי

ברכות השחר כהלכה

במקור בבונה בחברותא

האמן שפתחה שערים

חמד אלמוני שבקש ממנו חברותא לברכות השחר.

ואז הן הגיעו, המלים הפשוטות, אף העצמיות והנוקבות כל כך, שנאמרו באזניו מפיו של ילד קטן. איך הגה אותו בהתלהבות, איך מנה אותו במתק!

והאור הזה הפך בו.

עד עתה, רגיל היה לברך "המלמד תורה לעמו ישראל" כברכה שגורה על לשונו, אף הוא מעולם לא שם לב לעשר הגלגלים המלים הללו. כמה היה רוצה שהברכה הזו תחול גם עליו - "והעבר נא!" לו יוכל גם הוא לחוש את ערכות התורה, להתענג עליה ולהתרפק על אוצרותיה עד אין קץ. שתהיה היא בעבורו לסם החיים, משיבת נפש! לו ישכיל להתאמץ במעט, יזכה לחוש בסיעתא דשמיא מיחדת, שהקדוש ברוך הוא בעצמו הוא שילמדו תורה.

לראשונה אחרי זמן רב הוא חש תחושת שכיחות. תחושת גאווה על היותו חלק מעם, מאמונה, ילד של הקב"ה. הוא שמע את עצמו עונה אמן - לא רק בפיו, אלא גם בלבו. היתה זו ההכרה שהוא מהווה חלקה בשרשרת מפארת של דורות, של יהודים בני מלכים אשר פתחו את יומם בברכת התורה. כן! גם הוא רוצה להיות שותף! גם הוא רוצה שתחול עליו הברכה! שיהיו גם הוא, וצאצאיו, וצאצאי צאצאיו, יודעי שמו ולומדי תורתו. הוא יתאמץ, ישקיע, אולי לא יהיה תמיד קל, אבל יהיה אמתי, נכון וישר! הלא! השתוקקות מחדשת מלאה אותו, תבעה ממנו להוסיף ולהמשיך.

שנים חלפו. אפרים גדל, התבגר, וזכה ב"ה לעמד בבית הארוסין. בסוף הקיץ הוא יזכה לבנות את ביתו ולהקים משכן לשכינה. במפגש אקראי הוא פוגש את אותו בחור משבת בבקר. הזמן שעבר הפך אותו להיות אברך ואב לחמשה ילדים.

אפרים לא זכר אותו, אף אותו אברך לא יכול היה לשכח:

"אתה בודאי אינך זוכר זאת, אף אני לעולם לא אשכח!" התרגש האברך. "נפגשנו בשבת בבקר בדרך לתפלה, עצרת אותו ברחוב ובקש ממני שאענה אמן על ברכותיו. לאחר מכן התעששתי שאברך גם אני, ואתה תענה אמן אחרי."

זו היתה שבת מכוונת! היא החזירה אותי בתשובה, הדליקה בי שוב את הניצוץ שכמעט כבה והזכירה לי להיכן אני שייך ואיפה טמונה האמת. זו היתה אמן שפתחה בפני את כל השערים!"

אפרים ההמום התקשה להאמין לספור. הוא? ילד קטן? שנה לבחור את החיים? האברך שעומד כאן עכשיו מולו, אב לחמשה, נמצא במקום הזה בזכותו!?

זכות האמן היא זו שעמדה. זכות שרק אמן יכולה לברא. פניה תמימה אל בחור זר, שפצה גם דלתות געולות ושערי שמים... כל שונות לאפרים לעשות הוא לשלח לנו בהתרגשות את ספורו המיוחד.

אותי? אני רוצה לומר ברכות השחר. האם תוכל להקשיב לי ולענות עליהן אמן?"

הבחור מרים אליו עינים גדולות פעורות. נראה שהבקשה הפתיעה אותו. "אה... כן, בטח", הוא משיב בבלבול. גופו זע על מקומו באי נוחות הנעדרת מעיניו של הילד.

אפרים פותח את הסדור שהחזיק בידו ומתחיל לברך את ברכת התורה.

"ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל" - מסים אפרים בקול צלול, והבחור עונה אחריו אמן. אפרים ממשיך ומברך בדבקות את הברכות והבחור עומד כמסמור על מקומו, עונה אמן.

כך ברכה אחר ברכה, בעוד הבחור ממשיך להקשיב, ועונה אמן על כל ברכה וברכה.

אפרים מסים, סוגר את סדורו ונושק לו, ואז מציץ במפתיע:

"עכשו תורף! אתה תברך, ואני אענה אמן."

לרגע השתררה שתיקה מביכה. הבחור הצעיר הביט באפרים, ואז בקש ממנו את הסדור והחל לברך, מלה במלה. תחלה קולו מהסס, שבור מעט, כמתנצל על עצם קיומו. אט אט עולה הטון ונשמע בבור ברחוב השמים, שרק רוח של שבת מרחפת עליו בכנפיה. כל ברכה מסתיימת ב"אמן" צלולה, טהורה ומלאה כונה של אפרים, ונצב ליד הבחור כאלו הפירו שניהם זה מכבר.

אפרים לא ידע, וכך גם אף אחד אחר לא - שהבחור שפגש עמד באותה שעה על פרשת דרכים. מערבלת של ספקות ובלבולים אימה להכניע אותו, להרחיק אותו מהשיבה, שבה לא מצא את מקומו, ולסחף אותו הלאה אל מחוזות אחרים...

זה תקופה ארכה שהוא מרגיש תלוש, לא שייך ולא מחבר.

החברים בישיבה

רחוקים ממנו, טעמו של הלמוד כמו פג. רוחו ולבו הלכו אט אט והתרחקו מהיכל - את כל אלה שמר בתוכו פנימה ולא העז לשחרר בהם איש.

מאבק איתנים התחולל בו באותם ימים, ולא ברור היה איזה צד יכריע לבסוף. הוא בחר לחזור הביתה לשבת, כזו שסופה יהיה גורלי ומכריע, בידיעה שיתכן ולא יחזור ביום ראשון לישיבה. אולי עליו להשאר בבית, לחשב את צעדיו מחדש.

אף אילו צעדים הם, אם הם אינם מכונים אל דרך ה'?

בדיוק בצמת הזה פגש אותו אפרים: ילד

קרנים ראשונות של בקר שטפו את היקום. שמש זרחה על הארץ. קול ציוץ הצפורים נשא למרחוק באין איש מפריע. שבת היום.

אפרים פקח את עיניו בבהלה, הוא מאחר לתפלה בבית הכנסת! אמן הוא רק בן עשר, אף על תפלות השבת במנין הוא מקפיד תמיד שלא לוותר. הוא מתלבש במהירות ומזדרז לצאת, בידיעה שהתפלה

זו היתה שבת מכוונת!
היא החזירה אותי
בתשובה, הדליקה
בי שוב את הניצוץ
שכמעט כבה והזכירה
לי להיכן אני שייך
ואיפה טמונה האמת.
זו היתה אמן שפתחה
בפני את כל השערים!"

כבר החלה.

רחובות העיר ביתר ריקים. רוח של שבת מלטפת את הפנים ומבדדת את הפאות. מחשבה אחת טורדת את מנוחתו של אפרים: הוא עדין לא ברך את ברכות השחר, והוא תמיד משתדל לברך לפני מי שיענה אמן אחר הברכות.

בעקול הרחוב הוא פוגש בחור כבן שמונה עשרה המשרף את רגליו לעבר בית הכנסת. אפרים צעיר מכדי לזהות את המבע האדיש על גבול האטום שלו. הוא נגש אליו בבטחון ושואל:

"סליחה, האם תוכל לעצור לרגע ולשמע

כלנו יודעי שמך – בכל היותנו

"אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבועים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר (דברים טז א): למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, ימי חייך – הימים, כל ימי חייך – הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך – העולם הזה, כל ימי חייך – להביא לימות המשיח"

כך באר הגר"א את שרש מחלקתם של רבי אלעזר בן עזריה וחכמים:

למלה "כל" יש שתי משמעותות: א. הכללת כלל היחידים, כמו, לדוגמה, בבטוי "כל הימים", שבו כונת המלה "כל" היא להכליל את כל הימים; ב. הכללת פרטי דבר מסים בשלמותו מבלי שישימש ממנו חלק, כמו בבטוי "כל היום" שבו "כל" בא להכליל את כל חלקי היום. בן זומא פרש את לשון הכתוב: "כל ימי חייך" במשמעות השניה – כל יום בשלמותו, ואם כן כונת ה"כל" לרבות את כל היום כלו – בשעות האור והחשכה כאחד, ועל כן רבה את חוב הזכרת יציאת מצרים בלילות. ואלו חכמים פרשו כתוב זה במשמעות הראשונה – "כל הימים", ואם כן כונת הכתוב היא לרבות את כל הימים, גם את ימות המשיח.

על פי זה פרש רבי מרדכי רוטנברג, רבה של אנטוורפן, את בקשתנו בסיום מסכת: "ונהיה כלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה". מפני מה אנו כופלים "כלנו"? אלא שהמלה כלנו נכתבה כאן בשתי המשמעותות, ובפינו אפוא שתי בקשות שונות: ב"כלנו" הראשון אנו מבקשים שכל המפרטים להלן: "אנחנו וצאצאינו", יהיו "יודעי שמך ולומדי תורתך", ואלו ה"כלנו" השני מתפרש כבקשה נוספת: שכל מהותנו תהיה דבקה בה ובתורתו.

'באור הגר"א להגדה של פסח'; 'משנה שכיר' פרשת נצבים

בעולם האמת הכל יתגלה בטוב

"הרחמן הוא ינחילנו יום שכלו טוב, יום שכלו ארור, יום שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, ויהי חלקנו עמהם"

דרש רבי יעקב אברהם, מרבני ברוקלין ניו יורק:

במסכת פסחים (נ א) אומר רבי אחא בר חנינא: "לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה – על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת. לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב". ולכאורה, שרש החלוק בין העולם הזה לעולם הבא אינו בחיובי הברכות שבהם, אלא במציאות השונה בכל אחד מהם, אשר בעולם הבא לא יהיה רע כלל וממילא לא יתחייבו בו בברכת "דין האמת". אלא שאם כן, מדוע הדגיש רבי אחא בר חנינא את הברכות השונות בין שני העולמות ולא אמר בפשטות שבעולם הזה יש רעות וטובות, ואלו העולם הבא יהיה כלו טובה?

בבאור דברי הגמרא הביא הצ"ח (שם) בשם רבי אפרים רישר, המגיד דבראד, כי מה שאמר רבי אחא בר חנינא "לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב", כונתו שלעולם הבא יתגלה לעיני האדם כי אף הבשורות הרעות שברך עליהן בעולם הזה "דין האמת" היו לטובתו, ולפי האמת היה לו לברך עליהן "הטוב והמטיב".

זהו שאנו מבקשים: "הרחמן הוא ינחילנו יום שכלו טוב", לעולם הבא שבו יבינו הכל ויכירו בטובה הגנוזה אף במה שבעולם הזה היה נראה לעין כרע, וממילא יהיו "הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה", מבלי שתהא טרוניה בלבם על הצרות שפקדו אותם בהיותם בעולם הזה (הגש"פ 'מעשי למלך' עמ' עט).

עטרת הצדיקים לעתיד לבוא

ה'חנן סופר' מפרש שדקדקו לומר בבקשה זו "ועטרותיהם בראשיהם" ולא "ועטרות בראשיהם", לפי שבעולם הבא מדרגות הצדיקים נחלקות לפי מעשיהם בעולם הזה, כפי שאמרו (בב עה א) שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לכל צדיק "חפה לפי כבודו", הינו בהתאם לכבוד המגיע לו על עמלו בתורה וקיום המצוות בעולם הזה. על כך מורה תב"ת "ועטרותיהם", כלומר העטרות שתקנו הם לעצמם בעולם הזה לפי איכות מעשיהם (הגש"פ 'חנן סופר').

ובאופן נפלא פרש זאת האדמו"ר רבי שמעון מיערוסלב: לעתיד לבוא, כשיזכה כל צדיק לקבל עטרה בראשו מהמצוות ומהמעשים הטובים שעשה בחיי העולם הזה, אזי יעביר הוא את עטרתו לרבו שלמדו תורה, באומרו כי לו נאה העטרה, שהרי זכה לעטרה בזכותו, וכך יהיו בראש רבו, נוסף על עטרתו, גם עטרת תלמידיו. אלא שאף רבו יעביר את עטרתו לרבו, ולמעלה בקדש, עד שכל הצדיקים ישימו את עטרותיהם בראש מלך המשיח הנקרא "ראשון", כפי שלמדו חכמים (פסחים ה א), מן הפסוק (ישעיה מא כז): "ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתו". זהו שתקנו לומר "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם" – שעטרת הצדיקים יהיו כלן בראשו של משיח הנקרא ראשון ('שער יששכר' מאמר אגדתא דפסחא אות קב).

ויהי חלקנו עמהם – לשם שמים

ה'מנחת אלעזר' מקשה על הבקשה "ויהי חלקנו עמהם", שנוראה לכאורה שאנו מבקשים שכל על מעשינו בעולם הזה, והלא כבר אמרו חכמים (אבות א ג): "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס"? ובאר על פי משל למלך רחום וחנן שעשה משה גדול, אשר כאשר הוא מזמין את שריו ועבדיו למשתה אין לו בכך נחת רוח ושמחה על מדת טובו, שהלא מן הדין הוא שזימנים אחר שבכל ימות השנה הם עובדים למענו, וזהו חלק מתנאי עבודתם. אף כאשר הוא מגדיל חסדו ומזמין לסעדתו גם אנשים דלים, שכל שיש להם הוא זכות אבותיהם ששרתו את המלך, בזה נעשה לו נחת רוח ולבו הטוב מתמלא שמחה.

והנמשל: הקדוש ברוך הוא רב חסד ומרבה להיטיב, ובכך ש"הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" אין נכר טובו וחסדו, לפי שבדין הוא שיטלו שכרם. אף כאשר "יהי חלקנו עמהם", מכת מדת החסד והרחמים, בזכות אבותינו הצדיקים, בהיותנו בני אברהם יצחק ויעקב, תתעורר שמחה רבה לפנינו, ולפיכך אנו מתפללים ומבקשים על כך ('שער יששכר' שם אות קג).

לילה של אמן

"עבדים היינו לפרעה במצרים"

"עבדים היינו לפרעה במצרים" - סופי תבות בגימטריה אמן; ללמדנו שגדול כחה של עניית אמן לפתח שיער ישועה בפני כל אדם הנמצא במצור, כפי שנושעו ישראל ממצרים. (לכו נרננה מאמר ד, בשם רבי גמליאל רבינוביץ)

למוד פונת אמן

"צא ולמד"

החזנה מלובלין אמר כי המלה צ"א היא בגימטריה של שני שמות הקדש הו"ה ואדנות המתחדים בעניית אמן, ונרמז כאן שעל האדם ללמד "לעשות היחוד של צ"א" (אמרי יוסף, דרושים להקפות, הקפה ג דרוש ו)

יציאת מצרים משרישה אמונה

"מעשה רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה"

בעל ספר החנוכה (מצוה כא) מסביר כי התורה צותה על ספור יציאת מצרים בליל פסח,

אמן מאחדת את שמות הקדש

"עמודי עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם" (שיר השירים ג)

דרש רבי הירץ אברהם נפתלי שייער, רבה של מגנצא: ראשה וסופה של תבת "ארגמן" הם אמן. אמן כידוע משלבת ומרכיבה בתוכה את שמות הקדש, שכן היא בגימטריה של שמות הויה ואדנות, ולכך מרמז הכתוב "מרכבו ארגמן" - שאמן מרכיבה ומאחדת את שם הויה ואת שם אדנות. ולכך כון התיקוני זהר (קמב ב) בדרשו על הכתוב (שה"ש 10): "ודלת ראשך כארגמן" - ודא איהו סוד אמן' (תורי זהב' שיר השירים ג י).

כדי לעורר את לב האדם ולהשריש בו את יסודות האמונה. אף מצות ענית אמן, כמו מצות ספור יציאת מצרים, נועדה להשריש את האמונה בלב האדם (ראה רבנו בחיי, שמות יד לא). ומפליא לראות כי האמן נרמזה בשמותיהם של התנאים ש"היו מספרים ביציאת מצרים", וכפי שכתב החיד"א בפרושו 'פה אחד' להגדה של פסח, כי הערך הגימטרי של האותיות הראשונות בשמות התנאים אליעזר, יהושע, אלעזר, עקיבא, טרפון - שווה לגימטריה של המלה 'אמן'.

קדיש שלאחר ההגדה

"אחד מי יודע"

אם נצרך את כל מספרי 'מי יודע' זה לזה, מ"אחד" עד "שלושה עשר", התוצאה תהיה תשעים ואחת, בגימטריה של אמן.

יש לבאר את טעם הדבר על פי דברי הגמרא (סוטה מט א) שהעולם מתקיים בזכות "הא שמה רבא דאגדתא", כלומר עניית "אמן", היא שמה רבא בקדיש הנאמר לאחר דרשה בעניני אגדה. לפיכך אנו מסיימים את ההגדה בפיוט 'אחד מי יודע' שנומזה בו תבת אמן, כדי שיחשב לנו כעניית אמן אחר 'קדיש שלאחר ההגדה' (רשימא דאגדתא עמ' 252).

דברי פוסק הדור בעל 'תשובות והנהגות' שליט"א על גדל מעלת מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא

ונראה שהמנהג לומר ברכות השחר בבית הכנסת בבת אחת, ולא בבית בעת עשיית כל אחת מהפעולות עליהן אנו מודים כדניא דגמרא (ברכות ס ב), מבסס על יסוד זה, שבכך שמברך בבית הכנסת לפני עוני אמן זוכה המברך לשמע ענית אמן על ברכותיו, וכך יש ביזו ברכות שלמות כדן.

אשרי חלקם של בני אמונים' שהתעטרו בכתר שם טוב בענין זה וזכותם גדולה. וחפץ ה' בידם יצליח להמשיך בפעולותיהם ביתר שאת, לפעל להחדיר את מעלת ענית אמן בכל מקום, ובמקומות ששמלים יותר השכר רב יותר. ברכה מיחדת לנושיא בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין העומד בראש הפעילות הנפלאה, ולא יאמן כי יספר כמה פעילותו של אדם אחד יכולה לפעל בכל העולם כלו.

וכל המתחזקים והפועלים בענין ענית אמן יזכו באריכות ימים ורב טובה, כהבטחת חכמים (ירושלמי ברכות ח ח): "כל המאריך בענית אמן מאריך לו ימיו ושנותיו בטובה".

במהלך בקורו של נשיא בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א, במעונו של פוסק הדור בעל 'תשובות והנהגות' שליט"א, עוזד מרן את פעולות 'בני אמונים' וקרא להחזיק במנהג אמירת ברכות השחר בצותא חדא עם עוני אמן, להלן תכן דבריו:

"כל אחד ואחד שיש לו שכיחות לתורה, מצוות וידישקות, יודע ומפיר בחשיבותה של כל ברכה. הברכה היא כתר לרבנו של עולם, ואנו מכתירים אותו בביכול באמירת כל ברכה וברכה. הברכות מהוות בעבורנו תזכרת תמידית שהעולם אינו הפקר - יש מלך לעולם ועליו לשמע בקולו.

כתבו הפוסקים (טור ושלחן ערוך או"ח קסז טז) שענית אמן היא מכלל הברכה, ואין הברכה נשלמת ומסתיימת כי אם בענית אמן אחריה. לפיכך חייב ענית אמן אינו חל רק על השומעים, אלא אף על המברך עצמו שעליו להשלים ברכתו באמן, והעונה אמן צריך לכוון להוציא את המברך ידי חובתו בענית אמן, כפי שפסק הרמ"א (שם ב).

נשיא בני אמונים' רבי יעקב דב מרמורשטיין במעונו של פוסק הדור בעל 'תשובות והנהגות' שליט"א